

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/15/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121205331
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8121205331.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a členov senátu JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Jany Jančíkovej v sporovej veci žalobcov: 1/ Š. I., U.. X.X.XXXX, R. C. XXX, 2/ G. R.L., U.. XX.X.XXXX, R. C. XXX, 3/ Ing. K. R., U.. XX.X.XXXX, R. F. XX, XXX XX D., zastúpených JUDr. Jurajom Lukáčom, advokátom, so sídlom Námestie sv. Egídia 11/6, 058 01 Poprad, IČO: 42421152, proti žalovanému: Slovenská republika - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, 812 85 Bratislava, IČO: 00166481, o náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 24C/55/2021-144 zo dňa 15.12.2021, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby do sumy 7.959,40 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,00 % ročne od 10.2.2021 do zaplatenia vo vzťahu ku každému zo žalobcov.

V prevyšujúcej časti, vrátane výroku o trovách konania, rozsudok zrušuje a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali, aby súd zaviazal žalovaného nahradiť im škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nezákonným trestným stíhaním, zamietol. O trovách rozhodol tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Vychádzal zo zistenia, že žalobca 1/ je od roku 1993 predsedom Urbárskej spoločnosti obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo, ktorá obhospodarovala cca 4.200 ha pozemkov, čo bola výmera katastrálneho územia C. a celá táto časť spadala do vojenského obvodu Javorina. Žalobca 2/ bol členom správnej rady Urbárskej spoločnosti obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo. Žalobca 3/ bol odborným lesným hospodárom.

3. Uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície Prešov, Č.H.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 29.9.2006 bolo voči žalobcovi 3/ začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin krádeže z dôvodu, že ako odborný lesný hospodár, aj keď vedel, že lesné pozemky vo Vojenskom obvode Javorina, okres Kežmarok sú vlastníctvom Slovenskej republiky, dal svojim zamestnancom pokyn na ťažbu a odvoz drevnej hmoty v týchto lesných pozemkoch, ktorú potom po vyťažení Urbárska spoločnosť Jakubany použila pre svoju potrebu, čím takto svojim konaním mal v období rokov 2004-2006 spôsobiť škodu Slovenskej republike vo výške 150.055,34 eur. Uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície Prešov, Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 28.2.2007 bolo voči žalobcovi 3/ začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin krádeže z dôvodu, že ako odborný lesný hospodár, aj keď vedel, že lesné pozemky vo Vojenskom obvode Javorina, okres Kežmarok sú vlastníctvom Slovenskej republiky, dal svojim zamestnancom

pokyn na ťažbu a odvoz drevnej hmoty v týchto lesných pozemkoch, ktorú potom po vyťažení Urbárska spoločnosť Jakubany použila pre svoju potrebu, čím takto svojím konaním mal v období roka 2006 spôsobiť škodu Slovenskej republike vo výške 31.424,65 eur. Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru, obvodné oddelenie Kežmarok, Č.: O.-XXX/KK-D.-XXXX zo dňa 1.2.2008 bolo voči žalobcovi 3/ začaté trestné stíhanie pre prečin krádeže z dôvodu, že ako odborný lesný hospodár, aj keď vedel, že lesné pozemky vo Vojenskom obvode Javorina, okres Kežmarok sú vlastníctvom Slovenskej republiky, dal prostredníctvom ťažobnej skupiny Interpan, Česká republika pokyn na ťažbu a odvoz drevnej hmoty v týchto lesných pozemkoch, čím takto svojím konaním mal v období roka 2008 spôsobiť škodu Slovenskej republike vo výške 17.625,24 eur. Uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície Prešov, Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 18.11.2010 bolo voči žalobcovi 1/ a 2/ začaté trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin krádeže spáchaný formou spolupáchateľstva z dôvodu, že žalobca 1/ ako predseda výboru a štatutárny zástupca Urbárskej spoločnosti obec Jakubany, pozemkové spoločenstvo a žalobca 2/ ako člen výboru a zamestnanec urbárskej spoločnosti so žalobcom 3/ a ďalšími nestotožnenými osobami sa v rokoch 2004 až 2006 aktívne podieľali na ťažbe a odvoze drevnej hmoty, prevažne ihličnatej vlákny z lesných pozemkov nachádzajúcich sa vo Vojenskom obvode Javorina, okres Kežmarok, napriek tomu, že obaja vedeli, že dotknuté lesné pozemky sú vlastníctvom Slovenskej republiky a to tým spôsobom, že žalobca 1/ neustálym spochybňovaním vzniku a existencie Vojenského obvodu Javorina pred orgánmi verejnej správy a tiež na verejnosti z titulu funkcie predsedu urbárskej spoločnosti dával príkazy a súhlas zamestnancom spoločnosti na vstup, ťažbu a odvoz drevnej hmoty z lesných pozemkov vo vojenskom obvode a žalobca 2/ ako vodič nákladného vozidla zn. Tatra 815, EČV: E. sa priamo podieľal na vývoze vyťaženej hmoty z jednotlivých odvozných miest nachádzajúcich sa vo vojenskom obvode, ktorú potom urbárska spoločnosť použila pre vlastnú potrebu, čím takto svojím konaním mali v období rokov 2004-2006 spáchať 91 skutkov a spôsobiť škodu Slovenskej republike vo výške 164.152,12 eur.

4. Dňa 19.11.2013 podal prokurátor Krajskej prokuratúry Prešov na Okresný súd Prešov na žalobcov obžalobu pre skutok právne kvalifikovaný ako pokračovací obzvlášť závažný zločin krádeže.

5. Rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX zo dňa 9.12.2018 boli žalobcovia ako obvinení oslobodení spod obžaloby, nakoľko všetkých 80 skutkov nebolo trestným činom. Uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. XXTo/XX/XXXX zo dňa 3.4.2019 bolo odvolanie prokurátora zamietnuté. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 3.4.2019.

6. Žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku začatia a vedenia trestného stíhania. V prípadoch náhrady škody spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo zastavením trestného stíhania, oslobodením spod obžaloby, resp. postúpením veci na prejednanie príslušnému orgánu ako priestupok, sa právo na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania posudzuje ako právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, pričom za rozhodnutie, pri ktorom sa skúma splnenie podmienok na priznanie nároku na náhradu škody podľa § 5 a nasl. zákona č. 514/2003 Z.z. sa považuje uznesenie o vznesení obvinenia, ktorým začína trestné stíhanie konkrétnej osoby. Za nezákonné rozhodnutie, ktorého titulom žalobcovia žiadajú náhradu škody označili uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 18.11.2010, resp. uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 28.2.2007. Predmetné rozhodnutia o vznesení obvinenia boli vydané zákonne na základe skutkov, ktoré žalobcovia reálne spáchali a spôsobili škodu veľkého rozsahu. Konkrétne z obsahu rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX a uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. XXTo/XX/XXXX vyplýva, že žalobcovia predmetné skutky spáchali formou vedomej nedbanlivosti a spôsobili škodu Slovenskej republike. Taktiež bolo preukázané, že trovy právneho zastúpenia za žalobcov platila Urbárska spoločnosť obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo. Priznanie náhrady škody, resp. náhrady nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na všetky okolnosti danej veci by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX zo dňa 9.2.2018 boli žalobcovia oslobodení spod obžaloby, nakoľko skutok nie je trestným činom. V odôvodnení rozhodnutia súd konštatoval absenciu zavinenia vo forme úmyslu podľa § 15 Trestného zákona, ktorý sa vyžaduje pre žalovaný trestný čin, v čoho dôsledku došlo k oslobodeniu obžalovaných spod obžaloby. Dospel sa k záveru, že pri predmetnom skutku došlo k zavineniu maximálne vo forme vedomej nedbanlivosti, keď páchatelia sa bez primeraných dôvodov domnievali, že vlastnícke právo k pozemkom, na ktorých vykonávajú hospodársku činnosť, im patrí. Žalobcovia si trestné stíhanie privodili sami svojou vedomou nedbanlivosťou, pričom Slovenskej republike spôsobili škodu vyše 360.000,- eur. Nemenej dôležitou okolnosťou, na ktorú súd prihliadol, je aj vysoká výška

škody, ktorá bola konaním obžalovaných spôsobená Ministerstvu obrany SR v zastúpení Vojenskými lesmi a majetkami SR š.p. Pliešovce, odštepny závod Kežmarok. Žalobcovia argumentovali, že trestné stíhanie bolo voči nim vedené neprimerane dlhý čas, avšak je len na prospech žalobcov, že od času spôsobenia škody uplynula premlčacia doba pre uplatnenie nároku na náhradu škody poškodenému. Trestné stíhanie bolo voči žalobcom začaté a vedené na základe zákonných dôvodov. Nárok žalobcov na náhradu škody ani na náhradu nemajetkovej ujmy nebol preukázaný. Preto súd žalobu žalobcov zamietol.

7. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný si nárok na náhradu trov konania neuplatnil, preto mu ho súd nepriznal.

8. Proti rozsudku v zákonnej lehote podali odvolanie žalobcovia a navrhli, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Odvolanie podali z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP), súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods. 1 písm. e) CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

10. Namietali, že oslobodením žalobcov spod obžaloby rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX a následným uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. XXTo/XX/XXXX došlo k naplneniu základných predpokladov objektívnej zodpovednosti štátu za škodu, ktorej sa v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. nemožno zbaviť. Súd prvej inštancie v rozpore s právoplatným výrokom rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX, že skutky nie sú trestným činom, dospel k nesprávnemu záveru, že predmetné rozhodnutia o vznesení obvinenia boli vydané zákonne na základe skutkov, ktoré žalobcovia reálne spáchali a spôsobili škodu veľkého rozsahu. Súd tento svoj záver vyslovil všeobecným poukazom na „obsah“ rozsudku okresného súdu a uznesenia krajského súdu, pričom na preukázanie tohto svojho tvrdenia necitoval žiadnu konkrétnu časť z odôvodnení týchto rozhodnutí, z ktorých by dôkazy o pravdivosti súdom vysloveného záveru mali vyplývať. Takýto záver súdu je preto nepreskúmateľný. Posúdenie predbežnej otázky súdom je v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu, resp. s výrokovou časťou trestných rozhodnutí, ktorými boli žalobcovia spod obžaloby oslobodení, nakoľko z enunciatu týchto trestných rozhodnutí jednoznačne vyplýva, že skutky nie sú trestným činom. Súd prvej inštancie absolútne nerešpektoval právoplatné rozhodnutia o nevine žalobcov, ktoré sú pre tento súd v zmysle ust. § 193 a 194 CSP záväzné. Pre súd prvej inštancie je záver trestných súdov rozhodujúci a záväzný, a neoprávňuje civilnoprávny súd opätovne riešiť a preskúmať otázku viny resp. zavinenia žalobcov, ktorá bola prejudiciálne vyriešená predloženým právoplatným rozhodnutím. Zákon pri výkone civilnej právomoci rozlišuje právo súdu samostatne posudzovať určité otázky a právo vydávať o týchto otázkach autoritatívne rozhodnutie; toto právo je však obmedzené len na veci patriace do civilnej právomoci súdov (porovnaj § 3 a 4 CSP). Je vecou súdu, pre aký postup sa rozhodne, ak nastane situácia, keď má na účely konania posúdiť otázky, o ktorých rozhodnúť patrí inému orgánu (správne alebo trestnému). Ustanovenie § 193 však taxatívnym spôsobom vymedzuje prípady, ktoré ako prejudiciálne v tomto režime riešiť nemôže. Riešenie týchto otázok je len v kompetencii príslušných vnútroštátnych a medzinárodných súdov a ich rozhodnutiami je súd viazaný. Súd je preto v civilnom konaní viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že predmetné skutky nie sú trestným činom, čo implicitne zakladá objektívnu zodpovednosť štátu za nezákonné stíhanie.

11. Vo vzťahu k samotnej škode v podobe trov právneho zastúpenia žalobcovia uviedli, že hoci trovy konania platila urbárska spoločnosť, uhrádzala ich právnym zástupcom, ktorých v trestnom konaní splnomocnili žalobcovia ako fyzické osoby, a nie urbár. Samotné vynakladanie nákladov na trovy právneho zastúpenia sa dialo žalobcami, v prospech ktorých konala urbárska spoločnosť. Právny vzťah medzi žalobcami a urbárskou spoločnosťou je tak z hľadiska uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a stíhaním irelevantný preto, že sa týka súkromného vzťahu medzi urbárom a žalobcami, a nie verejnoprávneho postavenia žalobcov v trestnom konaní. Úvahy súdu prvej inštancie, že žalobcom skutočná škoda nevznikla, lebo faktúry za právne zastupovanie uhrádzal urbár, sú nesprávne, pretože fakturované služby boli služby poskytnuté právnymi zástupcami žalobcom,

a práve títo mali povinnosť zabezpečiť ich úhradu. Predložené úhrady tak predstavujú dôkaz o skutočnej škode spôsobenej trestným konaním a osoba, ktorá ich hradila, nie je z hľadiska uplatneného nároku podstatná.

12. Žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

13. Vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov žalovaný uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie považuje za vecne správny, zákonný a spravodlivý. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že rozhodnutia o vznesení obvinenia boli vydané zákonne a rovnako správne tiež poukázal na to, že skutkov, ktoré boli predmetom obžaloby, sa obžalovaní reálne dopustili. Trestný súd žalobcov oslobodil len z toho dôvodu, že v ich konaní nebol preukázaný úmysel, maximálne sa mohlo jednať o vedomú neobanlivosť, a teda skutky vo výsledku neboli trestnými činmi, avšak reálne k nim došlo. Obžalovaní svojím nezodpovedným konaním si trestné stíhanie privodili sami, a zároveň v dôsledku tohto ich správania spôsobili Slovenskej republike škodu, ktorá bola v takej výške, že túto okolnosť nebolo možné nezohľadniť pri posudzovaní celej veci (konštatovanie rozporu s dobrými mravmi). Dobré mravy je potrebné chápať ako všeobecne uznávané minimum spoločenských hodnôt. Posúdenie konkrétneho obsahu pojmu „dobré mravy“ (boni mores) patrí vždy od prípadu k prípadu konkrétnemu sudcovi. Preto nemožno súdu vytýkať nesprávne právne posúdenie veci, pokiaľ dostatočne rozviedol svoje právne úvahy a náležite odôvodnil svoj záver o existencii rozporu s dobrými mravmi.

14. Pri posudzovaní dôvodnosti nároku na náhradu škody titulom trov právneho zastúpenia vynaložených v trestnom konaní súd prvej inštancie musel nevyhnutne brať do úvahy aj tú skutočnosť, kto platil trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní. Táto skutočnosť je podstatnou pri hodnotení aktívnej vecnej legitímácie žalobcov v sporovom konaní čo sa týka skutočnej škody (trovy právneho zastúpenia). Súd prvej inštancie konštatoval, že bolo nepochybne preukázané, že trovy právneho zastúpenia zaplatila v plnom rozsahu Urbárska spoločnosť obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo. Nevyhnutnou podmienkou pre priznanie nároku na náhradu škody je vznik škody. Žalobcom žiadna škoda v súvislosti s trovami právneho zastúpenia nevznikla, a preto neexistuje ani príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím, od ktorého rozhodnutia žalobcovia vyvodzujú svoje nároky.

15. Žalobcovia v následnom vyjadrení zotrvali na svojich predchádzajúcich stanoviskách.

16. Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379, § 380 a 381 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je čiastočne dôvodné.

17. Žalobcovia sa v konaní domáhali proti žalovanému náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej im nezákonnými rozhodnutiami, a to uznesením Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 29.9.2006 o vznesení obvinenia žalobcovi 3/ zo spáchania obzvlášť závažného zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 2 písm. d), ods. 5 písm. a) Trestného zákona a uznesením Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 18.11.2010 o vznesení obvinenia žalobcom 1/ a 2/ zo spáchania obzvlášť závažného zločinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. d), ods. 5 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, a to s poukazom na skutočnosť, že boli napokon spod obžaloby oslobodení.

18. Súd prvej inštancie správne skúmal splnenie zákonom stanovených podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktorými sú v zmysle zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci existencia nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci, vznik škody alebo nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a vznikom škody a nemajetkovej ujmy.

19. Na základe vykonaného dokazovania mal správne preukázaný priebeh trestného stíhania i jeho výsledok, keď boli žalobcovia rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. XT/XXX/XXXX zo dňa 9.2.2018, v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. XXTo/XX/XXXX-XXXX zo dňa 3.4.2019, podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku spod obžaloby oslobodení, a to z dôvodu, že konanie obžalovaných nie je trestným činom, pretože pokiaľ aj obžalovaní konali v zmysle skutkov uvedených v obžalobe, tak konali v omyle o tom, že drevo ťažené na predmetných pozemkoch nie je cudzou vecou, ale že ide o drevo patriace urbárskej spoločnosti, v mene ktorej obžalovaní konali. Tento omyl vylučuje

úmyselné zavinenie obžalovaných, ktoré je obligatónym znakom skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. d) Trestného zákona.

20. Nesprávne však súd prvej inštancie vec právne posúdil, keď vychádzal z toho, že predpoklad existencie nezákonného rozhodnutia v danej veci nebol splnený, nakoľko uznesenie Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 29.9.2006, ktorým bolo voči žalobcovi 3/ začaté trestné stíhanie a uznesenie Č.: L.-XX/OVK-XXXX zo dňa 18.11.2010, ktorým bolo voči žalobcom 1/ a 2/ začaté trestné stíhanie, nemožno v zmysle vykonaného dokazovania považovať za nezákonné rozhodnutie zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu a nemajetkovú ujmu. Pri skúmaní existencie nezákonného rozhodnutia totiž nesprávne vychádzal zo záveru, že predmetné rozhodnutia o vznesení obvinenia boli vydané zákonne na základe skutkov, ktoré žalobcovia reálne spáchali a spôsobili škodu veľkého rozsahu. V tomto smere odvolací súd poukazuje na to, že k otázke, či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému, ktorý bol spod obžaloby oslobodený aj vtedy, keď vznesenie obvinenia (ako právny titul náhrady škody) bolo v čase jeho vydania dôvodné a zákonné, alebo či v prípadoch, keď vznesenie obvinenia bolo dôvodné a zákonné (v súlade so všetkými zásadami trestného konania) štát za škodu nezodpovedá, sa naposledy vyjadril Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 26.1.2019 sp.zn. 8Cdo/177/2017 (predtým napr. v uznesení zo dňa 25.4.2018 sp.zn. 3Cdo/181/2017) tak, že relevantné pre jej zodpovedanie je jeho rozhodnutie sp. zn. 4 MCdo 15/2009 publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R č. 37/2014, v súlade so závermi ktorého bola uvedená otázka posudzovaná napríklad aj v rozhodnutiach z 30. marca 2011 sp.zn. 3Cdo/194/2010, z 30. januára 2011 sp.zn. 4Cdo/54/2011, z 12. decembra 2012 sp.zn. 7Cdo/145/2011, z 19. júna 2013 sp.zn. 7Cdo/87/2012 a z 19. februára 2014 sp.zn. 7MCdo/27/2012. Tieto rozhodnutia sú založené na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom Ústavného súdu SR, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp.zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby (prejednávaný prípad), treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. So zreteľom na uvedené závery vyplývajúce z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP) potom nemôžu obstať právne závery, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie a dôvodná je argumentácia žalobcov v odvolaní, že predpoklad existencie nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, ktoré zakladá splnenie predpokladov pre zodpovednosť žalovaného za škodu podľa zák. č. 514/2003 Z.z. je v preskúmvanej veci naplnený; a zostáva už len posúdiť, či sú v prípade nárokov uplatnených podanou žalobou splnené aj ďalšie predpoklady ich vzniku.

21. Pokiaľ ide o žalobcami uplatnenú náhradu škody, ktorá im vznikla v dôsledku vynaložených trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 7.959,40 eur každému zo žalobcov, v tomto smere splnenie predpokladov pre priznanie tohto nároku preukázané nebolo, nakoľko žalobcovia vznik tejto škody nepreukázali. Je totiž nevyhnutné vychádzať z toho, že ak ide o skutočnú škodu, možno jej náhradu priznať iba ak poškodený riadne preukázal, že v tvrdenom rozsahu naozaj došlo k zmenšeniu jeho majetku. Zo spisu vyplýva, a nerozporovali to ani samotní žalobcovia, že trovy právneho zastúpenia v trestnom konaní neuhrádzali oni sami, ale uhrádzala ich Urbárska spoločnosť obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo. Táto skutočnosť je preukázaná z výpisu z uznesenia správnej a dozornej rady Urbárskej spoločnosti obce Jakubany pozemkové spoločenstvo, Jakubany 71, 065 12 Jakubany, IČO: 31305237 zo dňa 22.08.2019, z ktorého vyplýva, že správna rada Urbárskej spoločnosti obce Jakubany pozemkové spoločenstvo dňa 24.3.2014 schválila uznesenie, že náklady spojené s

právnym zastupovaním členov správnej rady, dozornej rady a zamestnancov v súvislosti s ochranou urbárneho majetku hradí Urbárska spoločnosť obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo, Jakubany 71. Z jednotlivých faktúr nepochybne vyplýva, že tieto faktúry, ktoré boli vystavené za poskytnuté právne služby (faktúra č. 20170039 zo dňa 4.10.2017, faktúra č. 20120018 zo dňa 4.6.2012, faktúra č. 20150034 zo dňa 30.11.2015, faktúra č. 20160015 zo dňa 15.11.2016, faktúra č. 20160068 zo dňa 24.10.2016, faktúra č. 20160060 zo dňa 30.9.2016, faktúra č. 20170014 zo dňa 11.5.2017, faktúra č. 20170007 zo dňa 14.2.2017, faktúra č. 20170021 zo dňa 14.11.2017, faktúra č. 20180001 zo dňa 24.1.2018, faktúra č. 20190017 zo dňa 4.6.2019, faktúra č. 20190005 zo dňa 11.6.2019, faktúra č. 20190002 zo dňa 9.4.2019) boli uhrádzané Urbárskou spoločnosťou obce Jakubany, pozemkové spoločenstvo, a nie žalobcami. Žalobcom preto nevznikla majetková škoda, ktorú požadujú nahradit'. Žalobcovia v spore nepreukázali vznik skutočnej škody, ktorej náhrady sa podanou žalobou domáhajú.

22. Vzhľadom na uvedené odvolací súd výrok napadnutého rozsudku v časti, v ktorej súd prvej inštancie zamietol žalobu o zaplatenie náhrady skutočnej škody vo výške 7.959,40 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,00 % ročne od 10.2.2021 do zaplatenia vo vzťahu ku každému zo žalobcov, ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

23. Odvolací súd však považuje za dôvodné odvolanie žalobcov proti výroku, ktorým súd prvej inštancie zamietol podanú žalobu v časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V tomto smere totiž, z dôvodov už uvedených, neobstojí záver súdu prvej inštancie, že pre absenciu nezákonného rozhodnutia nie je daný základ uplatneného nároku, na podklade ktorého sa prvoinštančný súd v tejto časti opodstatnenosťou podanej žaloby už ďalej dôsledne nezaoberal, neskúmal riadne splnenie ďalších zákonom stanovených predpokladov pre vznik tohto nároku, no najmä nevykonával v tomto smere žalobcami navrhované dôkazy na preukázanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, keď z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že žalobcovia nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a jeho výšku odvodzujú zo samotného faktu ich trestného stíhania, neprimeranej dĺžky trestného konania (13 rokov), ako aj následkami do ich osobnej, súkromnej a pracovnej sféry. Trestné stíhanie nepochybne predstavuje obmedzenie súhrnu osobnostných práv poškodeného a znamená už samé o sebe pre poškodeného určitú imateriálnu ujmu. Odvolací súd však v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť, že vyššie uvedené poškodeného nezabavuje povinnosti preukázať vznik nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života, ako aj to, že zadosťučinenie v podobe morálnej satisfakcie nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie, či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy. Hoci v dôsledku trestného stíhania skončeného oslobodením spod obžaloby možno ujmu na osobnostných právach (najmä na cti, dobrej povesti a vážnosti) ovplyvňujúcu súkromný a pracovný život poškodeného predpokladať, predmetom ďalšieho dokazovania je zisťovanie, či ide o ujmu nepatrnú alebo značnú. V tomto smere je na poškodenom, aby svoje tvrdenia o existencii takých relevantných skutočností, ktoré umocňujú hĺbku zásahu alebo významne ovplyvňujú jeho životnú situáciu, v konaní hodnoverne preukázal. Pokiaľ ide o výšku konkrétnej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, tú nie je možné exaktne matematicky stanoviť, nie je možné ani mechanicky (automaticky) prevziať peňažné sumy priznávané rozhodnutiami súdov ako odškodnenie nemajetkovej ujmy v iných prípadoch, nakoľko nejde o paušálne peňažné sumy. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy totiž stanovuje súd v každom jednotlivom prípade na základe voľnej úvahy a je tak výsledkom individuálneho posúdenia všetkých konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu s tým, že konečná výška musí vychádzať zo zásady primeranosti, musí zodpovedať všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti a požiadavke rozumného usporiadania vzťahov medzi stranami. Vždy je potrebné mať na zreteli prvoradú satisfakčnú funkciu priznávanej peňažnej čiastky, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie a vyváženie vzniknutej nemajetkovej ujmy, v opačnom prípade by neprimeraná výška odškodnenia vo svojich dôsledkoch viedla k bezdôvodnému obohacovaniu. Z hľadiska primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy však môžu byť smerodajné aj rozhodnutia súdu v iných skutkovo porovnateľných veciach, nakoľko výška priznaného peňažného zadosťučinenia v obdobných prípadoch by sa nemala výrazne odlišovať.

24. Za daného stavu, keď rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, v dôsledku ktorého neboli vykonané žalobcami navrhnuté dôkazy a v dôsledku ktorého sa predpokladmi vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie náležite nezaoberal, by rozhodnutie vo veci samej odvolacím súdom v celom rozsahu (po skutkovej i právnej stránke) nahrádzalo prvoinštančné rozhodnutie, čím by bolo stranám sporu odoprené právo namietať správnosť skutkových a právnych záverov na inštančne vyššom súde, a tým aj možnosť riadneho preskúmania správnosti skutkových a právnych záverov, ku ktorým by odvolací súd dospel. Posúdenie podstaty veci

v konaní na súde prvej inštancie je však podľa odvolacieho súdu v preskúmanej veci nevyhnutné za účelom rešpektovania práva oboch sporových strán na súdnu ochranu a spravodlivý proces, a naplnenie tohto práva v tomto prípade možno dosiahnuť iba kasačným rozhodnutím.

25. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo zvyšnej časti, teda v časti náhrady nemajetkovej ujmy vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania, podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie, v ktorom súd prvej inštancie spor v tejto časti opätovne prejedná, vychádzajúc zo záväzného právneho názoru odvolacieho súdu o splnení predpokladu existencie rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktoré treba v zmysle ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít (citovanej vyššie) považovať za zrušené ako nezákonné, vo vzťahu k danej otázke vykoná dokazovanie žalobcami navrhovanými dôkazmi, tieto náležite vyhodnotí, osobitne so zreteľom na ich spôsobilosť preukázať žalobcami tvrdený vznik a výšku náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím a na základe výsledkov vykonaného dokazovania posúdi splnenie predpokladov vzniku tohto nároku žalobcov a ustáli primeranú výšku nároku, tiež so zreteľom na dostupnú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít týkajúcu sa východísk pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a jeho výšky (napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, nález č.k. II. ÚS 568/2017-42, a mnohé ďalšie). Svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby splňalo náležitosti riadneho rozhodnutia podľa § 220 ods. 2 CSP.

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP).

27. V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak:

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca, alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca, alebo nesprávny obsadený súd,
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 430 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky:

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená,
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné ak:

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desať násobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania, len príslušenstvo, pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písm. a) a b).

Na určenie výšky určenie minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacoch od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom, alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa dovolateľ domáha (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je:

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec, alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou, alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a ochrane pred diskrimináciou, alebo odborovou organizáciou, a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 1, 2 CSP).

Rozsah v akom sa rozhodnutie napadá môže dovolateľ rozšíriť, len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).